

ANALIZA COMPARATIVĂ A SISTEMULUI DE SALARIZARE SUB ASPECT FISCAL ÎN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA

Student: GHERMAN IRINA
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA

ABSTRACT: It's very important for a state to have an appropriate policy to encourage people to work, to contribute to the country's development. We can appreciate this attitude analyzing the fiscality of salaries. A relevant indicator which can be presented in this case is the volume of social contributions. It will show how much the state exploits the human factor. For a relevant result, we made a comparison between two states with a similar salary model. The main aim of this comparison is to find pluses and minuses in these two systems and to find causes of resemblance or differentiation. The base of this study is information about fiscality aplicated on salaries in Romania and in the Republic of Moldova.

Introducere

Factorul uman este o resursă valoroasă care contribuie semnificativ la înfăptuirea procesului de producție. Capacitatea fiecărei persoane care face parte dintr-o colectivitate cu scop patrimonial își are propriul aport în atingerea obiectivelor și obținerea rezultatelor dorite. Aceasta este o cauză pentru care discuția privind sistemul de salarizare este mereu actuală și într-o permanentă mișcare, acesta evoluând și suferind modificări odată cu dezvoltarea economică și, de asemenea, acesta fiind foarte flexibil în raport cu politica adoptată de către stat. Abordat sub aspect fiscal, salariul este un venit care este impozitat în conformitate cu prevederile legislative. Astfel, identificăm importanța analizei subiectului respectiv. Este foarte important cunoașterea detaliilor care sunt prevăzute de către organele fiscale în vederea reținerii din beneficiile salariale care ne revin pentru a cunoașterea obligațiunile și drepturile noastre în calitate de salariat și plătitor de impozite.

Identificăm necesitatea comparării sistemului de salarizare în România și Republica Moldova pentru a stabili asemănările și deosebirile dintre acestea identificând astfel, nivelul de dezvoltare în cele două state, nivelul salariilor fiind un indicator relevant în acest sens.

Revizuirea literaturii

Sistemul de salarizare este o temă dezbătută și analizată pe larg din diferite puncte de vedere cât și în România atât și în Republica Moldova. Pentru a identifica poziția în care se află, vom revizui literatura aferentă subiectului respectiv. În 2018, ziarul Financiar prezintă Fiscalitatea drept cel mai important instrument al statului. Luând în calcul faptul că cotribuțiile și impozitul plătite de către angajați alimentează fondul asigurărilor sociale identificăm necesitatea asupra informării și cunoașterii analitice a sistemului respectiv. Un studiu efectuat de site-ul <https://economie.hotnews.ro> în 2016, prezintă faptul că începând cu 2008, salariul minim pe economie a crescut cu 500 lei. Respectiv, identificăm un interes sporit pentru portalurile specializate din mediul on-line față de evoluția salarială, față de modificările intervenite în cadrul acestui sistem.

Următoarea etapă în revizuirea literaturii reprezintă determinarea stadiului actual de cercetare a temei propuse la nivel național în Republica Moldova. Un studiu efectuat de Academia de Științe a Republicii Moldova (Chișinău 2014), afirmă că ”Baza salarizării în RM s-a stabilit abia în anul 1993, după 2 ani de la destrămarea sistemului sovietic. Prin această bază legislativă, Republica Moldova a

prevăzut o rețea de salarizare autonomă, bazată pe aplicarea principiului salariului minim”. Un alt studiu efectuat de Federația Angajatorilor Europeni (FedEE) în 2015, arată că salariații din Republica Moldova au cele mai mici salarii în comparație cu țările din Uniunea Europeană, în urma studiilor organului respectiv ”Moldovenii primesc 16,9 lei/oră, adică 1,10 euro” citează Unimedia.

1. Abordarea din punct de vedere fiscal a veniturile din salarii în România

Fiscalitatea în România este un domeniu care manifestă un grad înalt de instabilitate și nesiguranță. Abordând veniturile din salarii, supuse incidenței impozitelor, observăm o frecvență înaltă a schimbărilor intervenite în reglementarea impozitării acestora. Aceste situații pun în dificultate atât entitățile, atât și beneficiarii acestor venituri. Schimbările respective sunt evidențiate de statisticile efectuate pe perioade exacte de timp de către Institutul Național de Statistică și Consiliul Fiscal al României. Pentru evidențierea evoluției în domeniul salarial vom analiza quantumul contribuțiilor sociale pe parcursul a 5 ani care intră în obligațiile angajatorilor și populației în raport cu numărul contribuabililor.

An	2014	2015	2016	2017	2018
Contribuții	61282020	62488075	66853050	78220057	80020000
Nr. Contribuabili	422.728	445.561	458.167	473.920	488.060

Table 1 Quantumul contribuțiilor și numărul de contribuabili pers. juridice pentru 5 ani

Sursa: Proiecție proprie în conformitate cu datele Raportului Anual al Consiliului fiscal 2017 și Buletin statistic fiscal 2014, 2015, 2016, 2017, 2018

Se observă evoluția ascendentă a acestora pe parcursul perioadelor analizate. Cauzele care pot fi identificate în vederea justificării rezultatelor obținute sunt creșterea salariului minim pe economie, creșterea numărului de persoane care sunt antrenate în câmpul muncii, și nu în ultimul rând, schimbarea politicii fiscale privind cotele aplicate, privind stabilirea bazei de impozitare.

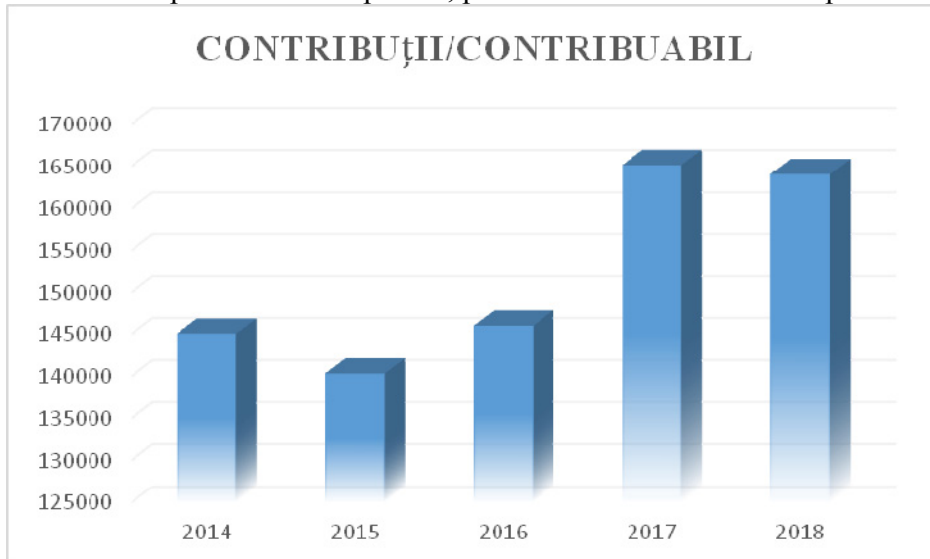

Figure 1 Evoluția volumului contribuții/Contribuabil
Sursa: Prelucrare proprie utilizând EXCEL

Analizând volumul contribuțiilor revenite unui contribuabil persoană juridică în anii respectivi, vom observa o discordanță în raport cu datele oferite de tabel. Concluzionăm că pe parcursul anilor

analizați, cauza creșterii volumului de contribuții nu este doar creșterea cotelor acestora și instabilitatea fiscală, ci și creșterea numărului de contribuabili.

1.1. Particularitățile fiscale privind veniturile din salarii în România

Cota de impozitare a veniturilor din salarii este reglementată de către MFP și stipulată în Codul Fiscal la Titlul IV, cap. I, art. 64 ca fiind 10%. Aceasta se aplică la baza impozabilă, care se determină în conformitate cu reglementările în vigoare.

Deducerea personală reprezintă deducerea aplicabilă la salariul brut pentru stabilirea bazei impozabile în dependență de persoanele deținute în întreținere și venitul brut lunar după cum urmează:

- Persoanele fizice care au un venit lunar brut de până la 1.950 lei, inclusiv au dreptul de deducere personală până la 1.310 lei în dependență de numărul persoanelor pe care le au în întreținere.
- Pentru persoanele fizice cu un venit între 1.950 lei – 3600lei se aplică o deducere personală degresivă celei prezentate anterior în conformitate cu art. 77, alin.2 al Codului Fiscal.

Acordarea dreptului contribuabilului de a dispune asupra destinației unei sume din impozit presupune posibilitatea contribuabilului de a direcționa o parte din impozitul datorat statului către anumite organizații non-guvernamentale sau unități de cult. Cotele prevăzute de lege sunt de 2% în favoarea ONG-urilor sau pentru acordarea de burse private și 3,5% pentru organizațiile nonprofit sau unităților de cult care furnizează servicii sociale acreditate. Pentru aceasta, contribuabilul trebuie să depună la organul fiscal declarația 230.

Contribuțiile sociale datorate reprezintă părți componente ale salariului brut care sunt plătite de către angajat sau angajator către stat. În prezent, în România contribuțiile existente și cotele acestora sunt după cum urmează: contribuția asigurărilor sociale – 25% pentru condiții normale de muncă și se adaugă 4% în condiții deosebite de muncă și 8% pentru condiții deosebite de muncă, datorată de către angajat și plătită de către angajator, contribuția de asigurări sociale de sănătate – 10%, datorată de angajat și plătită de angajator, contribuția asiguratorie de muncă – 2,25%, datorată și plătită de angajator.

Acestea se declară prin intermediul Declarației unice disponibilă la link-ul http://static.anaf.ro/static/10/Anaf/Declaratii_R/declaratie_unica.html.

Salariul minim reprezintă cea mai mică valoare a remunerării muncii orare, zilnice sau lunare care poate fi acordat unui salariat în conformitate cu normele legislative valabile pe teritoriul țării respective.

Data	Salariul
01.01.2019	2080 lei/2350 lei (studii superioare)/3000 lei (construcții)
01.01.2018	1900 lei
01.02.2017	1450
01.05.2016	1250
01.06.2015	975

Table 2 Salariul minim în România pentru ultimii 5 ani

sursa: <https://legislatiamuncii.manager.ro/a/23081/evolutia-salariului-minim-pe-economie-in-perioada-2013-2017.html>

2. Abordarea din punct de vedere fiscal a veniturile din salarii în Republica Moldova

Republica Moldova, din punct de vedere al sistemului de salarizare prezintă o instabilitate și lipsa de centralizare. În vederea posibilității de a realiza o analiză justă vom prezenta, de asemenea, cuantumul contribuțiilor sociale de stat obligatorii pentru o perioadă de 3 ani.

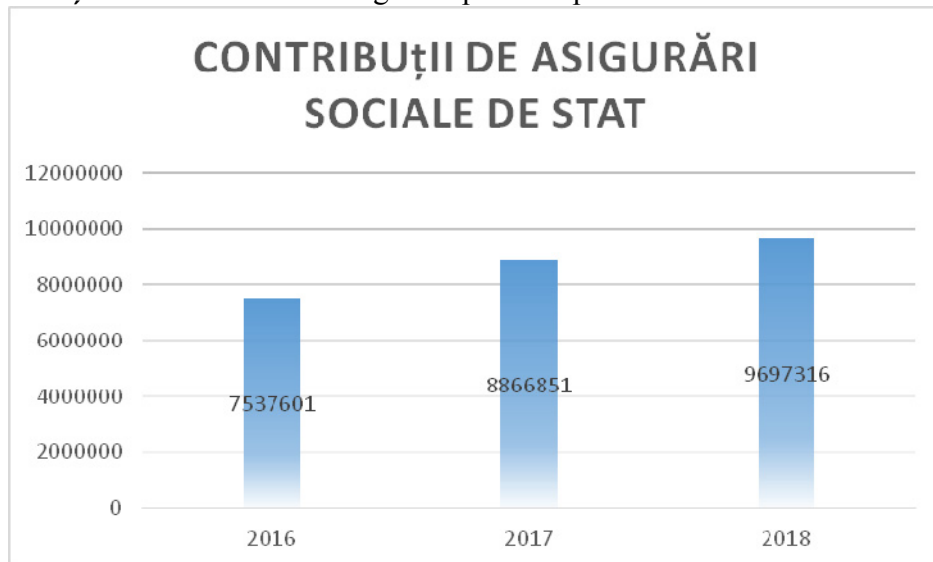

Figure 2 Evoluția contribuțiilor asigurărilor sociale obligatorii

Sursa: Proiecție proprie în conformitate cu datele oferite de Darea de seamă privind veniturile publice ediția 2016, 2017, 2018.

Comparativ cu România, Republica Moldova deține un volum al contribuțiilor foarte scăzut. Prin convertirea rezultatelor obținute în EURO conform cursurilor oficiale de schimb, vom obține 16.881 mii euro – volumul contribuțiilor în România și 502.191 mii Euro – volumul contribuțiilor în Moldova. Cauzele care pot fi identificate pentru a justifica această diferență considerabilă sunt legate, în primul rând de teritoriu, România deține un teritoriu mult mai mare, deci respectiv mai mulți contribuabili. În al doilea rând, nivelul salariilor în R.M. este cu mult mai scăzut, și nu în ultimul rând, populația activă care părăsește R.M., aceasta cunoscând un proces de îmbătrânire a populației accelerat.

2.1. Particularitățile fiscale privind veniturile din salarii în Republica Moldova

Cota de impozitarea a veniturilor din salarii stipulată în codul fiscal este actualmente de 18%, aplicabilă la baza impozabilă determinată de angajator, dacă venitul anual al persoanei fizice depășește 31.140 MDL, și 7% dacă aceasta nu depășește pragul respectiv. Caracteristic fiind faptul că angajații din domeniul transportului rutier plătesc o sumă fixă lunară de 500 MDL.

Deducerea personală/scutirile personale sunt caracterizate pe teritoriul analizat de norme caracteristice anumitor grupuri de persoane. În cadrul general, fiecare persoană are dreptul la o scutire anuală de 10.620 MDL. Această sumă devine 15.840 dacă persoana respectivă a suferit din cauza conflictelor din Afganistan sau Cernobîl. De asemenea, pot beneficia de scutire de 10.620 în plus persoanele căsătorite cu condiția ca soțul/soția să nu beneficieze de deducere personală.

Contribuții sociale de asigurări sociale de stat obligatorii reprezintă parte din salariul persoanelor fizice angajate pe baza contractului individual de muncă, acestea reprezintă: 23% la fondul de salarizare și 6% pentru contribuția asiguratorie individuală.

Salariu minim în Republica Moldova este declarat drept cel mai mic salariu declarat printre țările Europei Centrale și de Est. Biroul Național de Statistică prezintă o evoluție a salariului minim în Moldova după cum urmează:

An de referință	2014	2015	2016	2017	2018
Salariul minim brut(MDL)	1650	1900	2100	2380	2610

Table 3 Evoluția salariului minim în R. Moldova
Sursă: Proiecție proprie pe baza datelor BNS

3. Analiza comparativă a sistemului de salarizare în România și Republica Moldova

ASEMĂNĂRI	DEOSEBIRI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aplicarea cotei de impozitare conform legislației în vigoare la baza de calcul a impozitului; ▪ Deducerea personală caracteristică ambelor state; ▪ Contribuțiile sociale îndreptate către bugetul de stat; ▪ Reglementarea salariilor în conformitate cu salariul minim pe economie; ▪ Salariul minim pe economie progresiv în ultimii 4-5 ani; ▪ Instabilitate fiscală caracterizată de o frecvență avansată a schimbării legislației care stabilește cote, contribuții, deduceri; ▪ Contribuții sociale datorate de persoane juridice progresive în perioada 2014, 2016 – 2018, cauzate de majorări salariale, schimbări ale cotelor de impunere și sporirea interesului pentru antreprenoriat prin înregistrarea unui număr în creștere a persoanelor juridice. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Existența unui prag de venit salarial în Republica Moldova care stabilește cota de impozitare; ▪ În cazul R.M. deducerea personală este în sumă fixă cu unele specificații, pe când în România, aceasta se calculează progresiv în conformitate cu venitul obținut; ▪ Statul român permite plătitorilor de impozit pe venit din salarii să redistribuie 2 sau 3,5 % în favoarea unor organizații non-profit. ▪ În R. Moldova contribuțiile sunt datorate de angajator, în România acestea sunt datorate de angajat; ▪ România este caracterizată de un proces evolutiv mai intens, pe când R.M. nu prezintă evoluție economică în pas cu țările Europei Centrale și de Est.

Concluzii

- Putem afirma cu certitudine că sistemul salarial este un indicator important în ceea ce privește analiza poziției economice a unei țări iar aspectul fiscal privind salariile este un subiect pe care trebuie să-l cunoască fiecare cetățean, deoarece acesta trebuie să-și cunoască drepturile și să ceară a-i fi respectate.
- Analiza comparativă a aspectelor respective este necesară pentru a evidenția specificul sistemului salarial în cele două state studiate, și nu în ultimul rând, pentru a identifica prin ce se aseamănă și se deosebesc acestea în vederea demonstrării faptului că fiecare stat este o individualitate și chiar dacă acestea se aseamănă foarte mult, fiecare dintre ele își abordează în mod diferit în cazul dat beneficiile acordate populației, cotele de impozitare și alte aspecte privind fiscalitatea salariilor.
- Sursa asemănarilor identificate și prezentate în lucrarea respectivă o identificăm în parcursul European al acestor două țări și adaptarea acestora la standardele internaționale contabile (IFRS), fiscale și economice în ansamblu.

BIBLIOGRAFIE

Studii și articole

1. Beadu M., *Formele de salarizare în Republica Moldova*, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău 2011.
2. Eric Robinson, *Salaries, Education + Training*, Vol. 12 Issue: 2, p.55-56, disponibil la <https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/eb001593>
3. Maria Costișor, *Contribuții privind sistemul financiar-contabil al avantajelor personalului în entități din România și Ungaria*, teză de doctorat, Cluj-Napoca 2011, disponibil https://doctorat.ubbcluj.ro/sustinerea_publica/rezumat/2011/contabilitate/Costi_or%20cas_Me gyeri%20Maria_RO.pdf
4. “7 probleme ale sistemului de salarizare din România”, Joi, 08 Februarie 2018, ora 08:04 disponibil la <http://www.ziare.com/afaceri/salariati/7-probleme-ale-sistemului-de-salarizare-din-romania-1500898> .

Legi

1. Legea nr. 227/2015 privind Codul Fiscal, ultima actualizare: Legea nr.30/2019 din 10.01.2019.
2. Cod nr. 1163 din 24.04.1997 FISCAL AL REPUBLICII MOLDOVA Republicat Monitorul Oficial al Republicii Moldova Ediție Specială, 08 februarie 2007, pag.4.
3. ORDIN Nr. 50/2019 din 11 ianuarie 2019, PUBLICAT ÎN: MONITORUL OFICIAL NR. 40 din 15 ianuarie 2019

4. *Legea nr. 489-XIV din 08.07.1999 Privind sistemul public de asigurări sociale*, Publicat în M. Of. Nr 1-4, 06.01.2000

Surse on-line:

1. https://www.anaf.ro/anaf/internet/ANAF/despre_anaf/Strategii_ANAF/Rapoarte_studii!/ut/p/a0/04_Sj9CPykyssy0xPLMnMz0vMAfGjzOI9DD3MPIwsjLwMglycDByN_UNcXX2MDS0sDPSDi_L1C7IdFQFCEJS6/ accesat la 09.03.2019, ora 13:29.
2. http://www.consiliulfiscal.ro/raport_2017_final.pdf, accesat la 01.03.19, 18:00.
3. <http://www.cnas.md/lib.php?l=ro&idc=244&t=/Statistica/>, accesat la 08.03.2019, ora 15:00.
4. <http://www.mfinante.gov.ro/pagina.html?pagina=buletin&categoriebunuri=executie-bugetara,rapoarte-trimestriale,rapoarte-semestriale,rapoarte-anuale,arieratele-bugetului-general-consolidat&tab=4>, accesat la 29.02.2019, 16:20.
5. http://www.fisc.md/Catalogul_SFS.aspx, accesat 01.03.2019, ora 11:25.
6. <http://www.insse.ro/cms/ro/search/node/salarial%20brut>, accesat la 06.03.2019, ora 20:10.
7. https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/OPANAF_50_2019.pdf, accesat la 27.02.2019, ora 21:15.
8. <https://legislatiamuncii.manager.ro/a/23081/evolutia-salariului-minim-pe-economie-in-perioada-2013-2017.html>, accesat la 01.03.19, 20:00.